

О.А. Керножицька
старший викладач кафедри англійської філології
НПУ імені М.П. Драгоманова

ГЕНДЕР У МОВНОМУ АСПЕКТІ

Перш за все варто розглянути питання, що означає таке поняття, як гендер. Щоденно нам доводиться спілкуватися з масою різних людей, у тому числі з представниками різної статі. І не рідко це викликає досить велику проблему. А проблема якраз полягає у мовленні, дуже часто чоловіки і жінки в буквальному сенсі спілкуються на різних мовах. Отже, на вербальному рівні, який ми будемо розглядати, відмінність спілкування чоловіків і жінок є часто дуже суттєвою і закладена вона в більшості випадків на психологічному рівні.

Дослідження гендеру в процесі англійського словоскладання є досить цікавою та *актуальною* темою в наш час. Варто також сказати, що не тільки в англійській мові, а й у будь-якій мовній комунікації, будь-якої країни, питання гендеру у мові завжди викликає зацікавленість.

Метою даної роботи є визначення впливу представників різної статі на словоскладання в англійській мові. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких *завдань*: висвітлити поняття гендеру в соціологічному та психологічному аспекті та його вплив на англійську мову; визначити, як гендер впливає на мовну комунікацію між жіночою та чоловічою статтю в англійськомовному середовищі; виявити лінгвістичні особливості мовлення чоловіків та жінок і словоскладання в англійській мові.

Гендерні дослідження почались в 60-ті роки минулого століття. Це був значний поштовх для систематичних гендерних досліджень. Для вчених з'явилася можливість користуватися значним об'ємом статистичних даних щодо функціонування мови в групах людей, об'єднаних за тим чи іншим критерієм (вік, стать, освіта, професія, місце проживання тощо). Виникнення робіт в даній галузі будо спричинено зацікавленістю темою таких мовознавців,

як О. Есперсен, Ф. Маунтер, Е. Сепір. Вони розглядали мову у зв'язку з суспільством і людиною у суспільстві. Як наслідок з'явилися нові гілки у мовознавстві: соціолінгвістика, психолінгвістика, прагматика, теорія дискурсу та комунікації.

Гендер не є лінгвістичною категорією, але в певній мірі його зміст може бути розкрито шляхом аналізу структур мови. У даному випадку ми будемо аналізувати гендер в процесі англійського словоскладання. На сьогоднішній день гендерна проблематика вивчається у двох напрямленнях. По-перше, досліджується прояв гендера в системі мови, тобто питання про те, яким чином стать проявляється у мові – лексика, синтаксис, номінативна система, категорія роду. По-друге, аналізується реалізація гендера в мові, тобто прояв статі в мовній поведінці, перевага у використанні мовних засобів чоловіками та жінками.

Науковий світ подивився на проблему гендера з боку соціальних, психологічних і культурних аспектів. Поняття “sex” вміщує в собі біологічні особливості чоловіків і жінок, в той час як “gender” – комплекс соціальних і психологічних процесів, культурних факторів в суспільстві. Словник гендерних термінів дає таке пояснення: “Гендер – це змодельована суспільством та підтримувана соціальними інститутами система цінностей, норм і характеристик чоловічої і жіночої поведінки, стилю життя та способу мислення, ролей та стосунків жінок та чоловіків, набутих ними як особистостями в процесі соціалізації, що визначається соціальним, політичним, економічним і культурним контекстами буття” (Glossary of terms relating to Sexuality and Gender). Гендерний фактор, який розглядає природну стать людини і її соціальні якості, є однією з основних характеристик особистості всього життя людини, що впливає на сприйняття своєї ідентичності, а також на ідентифікацію суб'єкта іншими членами соціуму. Можна сказати, що гендер визначає поведінку людини в суспільстві і те, як вона сприймається іншими людьми. Лінгвістичні гендерні дослідження мовної репрезентації чоловіків та жінок показують, що відмінності між чоловічою та жіночою мовою лежать в

різних областях мови: у фонетиці, фонології, лексиці, граматиці, стилістиці та синтаксисі. Існують також розбіжності в тактиках ведення розмов.

Що стосується проблеми гендеру в англійській мові, то варто зазначити таке явище, як гендерна асиметрія. Власне все, що стосується відмінностей в мовленні чоловіків та жінок і складає гендерну асиметрію англомовного дискурсу. Існування гендерної асиметрії визначається в наявності лексики на позначення осіб виключно чоловічої чи жіночої статі та лексики, що містить у собі приховану категорію роду.

Гендерна асиметрія може бути інвентарною і семантичною. Інвентарна гендерна асиметрія виражає чоловічу та жіночу референції, різні категорії особи в лексичній системі англійської мови.

Семантичні одиниці англійської мови виражають природні властивості референта, надані йому/їй в чуттєвому, соціальному та психологічному сприйнятті оточення.

З метою подолання проблеми вживання гендерно-маркованої лексики в англомовному дискурсі пропонується вживати нейтральну немарковану лексику на позначення широковживаних професій: e.g. *business person* замість *businessman / businesswoman*.

Що стосується мовної комунікації англійської мови, то в розмові чоловіки частіше концентруються на задачах, а жінки на відносинах між людьми. В групах розмови чоловіків розмови більш інформативні, жінкам в свою чергу, важливіше поділитись з подругами, отримати допомогу чи надати допомогу. Ствердження про чоловіків та жінок як абсолютно однакових людей невірне. Всі ці обставини і впливають на формування відмінностей в стилях англійського мовного спілкування чоловіків та жінок.

Чоловіки прямо виражають свої думки: *let's get down to business; get to the point; don't heat around the bush*.

Жіночий стиль спілкування м'який по характеру, жінки часто використовують в мові запитальні речення, у тому числі і розподільні запитання: *Could we go now? The report is due today, isn't it?*

Таким чином, стає очевидним що в мовній поведінці чоловіків та жінок в англійській мові існує ряд відмінностей, які накладають свій відбиток на хід комунікації. Якщо ж мова йде про міжкультурний діалог представників протилежної статі, то припускається взаємодія різних культур. Тож особливості менталітету і стереотипи поведінки представників тієї чи іншої країни будуть накладати відбиток на стиль спілкування чоловіків та жінок.

Список використаних джерел

1. Архангельська, А.А. (2015). *Термінний апарат сучасної лінгвогендерології: проблеми і перспективи становлення*. Львів. Видавництво Львівської політехніки.
2. Акишева, А.Т. (2007). *Языковое самосознание как измерение социальных моделей речевого поведения в гендерном аспекте*. Санкт Петербург.
3. Бессонова, О.Л. (2001). Концепти “жіноче” і “чоловіче” в англійській мові (сс. 85–94). *Вісник Донецького університету*. Донецьк. Вип.2.
4. Васильева, И.Б. (2000). *Проблемы гендерных исследований в лингвистике* (сс.21–25). Калининград. Издательство КГУ.
5. Глущенко, О.О. (2013). Вивчення гендерних особливостей мовлення в історичному аспекті (сс. 108–111). *Наукові праці Миколаївського університету*. Миколаїв. Вип.57.

Ю.О. Войтовська, студентка IV курсу
НПУ імені М.П. Драгоманова

ОСНОВНІ ЕТАПИ ДОСЛІДЖЕННЯ СЛІВ КАТЕГОРІЇ СТАНУ

Вивчення граматичних феноменів завжди привертало увагу лінгвістів. Дослідженням структурних, семантичних, синтаксичних особливостей категорії стану займалися такі вітчизняні вчені, як М.А. Жовтобрюх, Б.М. Кулик, І.К. Кучеренко, та зарубіжні, як Л.В. Щерба, В.В. Виноградов, А.Х. Востоков,